

EDUKACIJA ZA GRAĐANSKU PISMENOST

OSVIJESTI POPULIZAM

Uvod

Za razumijevanje politike 21. stoljeća, ključno je razumijevanje populizma - pristupa politici koja smatra, u najkraćim crtama, da društvo čine dvije međusobno suprotstavljene grupe - pošten narod i korumpirana elita. Populizam se vodi idejom da su svi tradicionalni političari jednako loši, bez obzira kojoj političkoj opciji pripadaju. Desetljeće unazad, populističke ideje jačaju širom svijeta i postaju prijetnja mainstream političkim strankama. Smatra se fenomenom, novim načinom funkcioniranja politike, a među sobom se populizmi razlikuju u tome koga prepoznaju i koga okrivljuju kao „štetne druge“.

Populizam se može promatrati iz više perspektiva te definirati na više načina; kao politička ideologija, kao strategija političke mobilizacije, kao političko-komunikacijski stil.

Populistička politika okrivljuje elite za neosjetljivost na potrebe ljudi, a elementi populizma mogu se naći i na lijevoj i na desnoj strani političkog spektra. Populističke političke opcije dobivaju dosad neviđeni uspjeh i svakako predstavljaju vrstu izazova za demokracije kakve poznajemo. Što to znači za nas kao građane i građanke, a što za političke zajednice u kojima živimo? Je li populizam prijetnja za dobrobit liberalnih demokracija današnjice? Jesu li “korumpirane i nesposobne” političke elite isključivi krivci za generalno loše stanje? Postoje li dobre i loše strane populizma i kakva to budućnost čeka populizam?

Sudionici_e treninga upoznat će se s obilježjima, ponašanjima, ali i posljedicama populističkih pokreta i retorika. Jesu li populisti “dobre vile” koje žele “vratiti narodu otuđenu politiku” i pripadajuće pravo naroda da odlučuje o svim važnim političkim pitanjima ili je sve to (i) dobro razrađena komunikacijska strategija koju koriste politički lideri kao sredstvo u pridobivanju moći?

Cilj je da polaznici nakon edukacije znaju prepoznati, opisati i objasniti najvažnije populističke aktere u liberalno-demokratskim društvima i njihove ideje. Polaznici_e će moći objasniti i prepoznati fenomene celebrity populizma, populizma u medijima i medijskog populizma, kao i prisutnost populističkog diskursa u medijima. Isto tako, moći će objasniti odnos između medija i populističkih aktera, kao i ulogu digitalnih medija u usponu populista. Na primjerima iz života polaznice i polaznici će savladati kako identificirati populiste i njihove poruke.

Teme koje će biti obuhvaćene ovim modulom su **populizam kao sve prisutnija karakteristika suvremenih demokracija**, počevši od osnovnog razumijevanja populizma, populizma kao političke metaideologije, tipova populizma, suvremenih populista, uzroka jačanja populizma u suvremenim demokracijama i populizma u hrvatskoj politici. Bavit ćemo se i temom **celebrity populizma i mogu li mediji biti populist**, primjerima celebrity populista i uspon populističkih aktera na društvenim mrežama. Predstaviti ćemo i rezultate **Gongove analize populističke ponude i potražnje na prošlogodišnjim parlamentarnim izborima**, korištenim narativima i najistaknutijim populističkim akterima.

Metode koje će se koristiti na edukaciji “Osvijesti populizam” su prijenos znanja putem izlaganja, razgovor i razmjena iskustava i mišljenja, analiza primjera, diskusija, oluja ideja (*eng. brainstorming*), i dr.

PROGRAM

Ponedjeljak, 23.3.2026., Zagreb	
10:00 – 10:15	<i>Okupljanje sudionika_ca</i>
10:15 – 10:30	Predstavljanje programa edukacije i upoznavanje sudionika_ca <i>Lucija Dumančić Jovanović, Gong</i>
10:30 – 12:00	Populizam kao patologija suvremenih demokracija? <i>Berto Šalaj, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • Što je populizam? • Populizam kao politička metaideologija • Tipovi populizma: desni, lijevi i centristički • Tko su suvremeni populistici? • Koji su uzroci jačanja populizma u suvremenim demokracijama? • Populizam i liberalna demokracija: prijatnja i/ili korektiv? • Što kada populistici osvoje vlast? • Populizam u hrvatskoj politici • Dodatna literatura za one koji žele samostalno istraživati
12:00 – 12:30	<i>Ideološki izazov: kviz o političkim ideologijama</i> <i>Lucija Dumančić Jovanović, Gong</i>
12:30 – 14:00	<i>Ručak</i>
14:00 – 14:45	<i>Gongova analiza populističke ponude i potražnje na parlamentarnim izborima 2024.</i> <i>Milica Bogdanović, Gong</i>
15:00 – 16:30	Što je celebrity populizam i mogu li mediji biti populistici? <i>Marijana Grbeša Zenzerović, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • Što je <i>celebrity</i> populizam? • Tipologija i primjeri <i>celebrity</i> populista u Hrvatskoj i drugim zemljama • Mediji i populizam • Društvene mreže i populistici
16:30 – 17:00	Zaključak i evaluacija

Gong brine o zaštiti vaših osobnih podataka. Obavještavaju se sudionici da će se prilikom održavanja radionice prikupljati osobni podaci (ime i prezime, institucija, mail, potpis) u svrhu dokumentiranja provedbe edukacije i izvještavanja donatora o provedenim aktivnostima. Također, fotografije s edukacije mogu pratiti izvještaj o održavanju edukacije na web stranici Gong-a i godišnjem izvještaju rada udruge.

Provedba programa u 2025. godini omogućena je uz financijsku potporu Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva kroz Centre znanja za društveni razvoj, te operativnu potporu Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV). Sadržaj programa je isključiva odgovornost Gongovih stručnih i znanstvenih suradnica i suradnika.

AUTORI_CE I IZVODITELJI_CE PROGRAMA:

Berto Šalaj redovni je profesor u trajnom izboru na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Predaje kolegije Demokracija i civilno društvo, Politička socijalizacija i političko obrazovanje te Socijalni kapital lokalne zajednice na Fakultetu političkih znanosti, gdje je magistrirao na temu političkog obrazovanja u školskim sustavima i doktorirao na temu socijalnog kapitala. Na doktorskom studiju sociologije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu izvodi kolegij Suvremeni populizam.

Njegovi znanstveni i istraživački interesi usmjereni su prema pitanjima demokracije, populizma, političke kulture, socijalnog kapitala, civilnog društva i političkog obrazovanja. Član je uredništva znanstvenog časopisa Politička misao, sudjeluje u provođenju brojnih znanstvenih i stručnih projekata koje realiziraju nevladine organizacije u Hrvatskoj, aktivan je u civilnom društvu i dugogodišnji član Gongu.

Marijana Grbeša Zenzerović je profesorica na Sveučilištu u Zagrebu, na Fakultetu političkih znanosti, gdje predaje kolegije iz područja medija, metoda istraživanja te političke i strateške komunikacije. Zamjenica je predsjedatelja Odbora stručnjaka za internetsku sigurnost i osnaživanje kreatora sadržaja i korisnika (MSI-eSEC) pri Vijeću Europe.

Autorica je više od trideset knjiga, poglavlja i znanstvenih članaka o medijima, političkoj komunikaciji, celebrity politici i populizmu. Istraživačica je na projektu Illiberalism and Pop Culture na George Washington University te na europskom projektu Adria Digital Media Observatory. Voditeljica je projekta POLIPOP na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Glavna je urednica uglednog znanstvenog časopisa Medijske studije.

Bila je Fulbrightova stipendistica na sveučilištu George Mason u SAD-u te gostujuća profesorica na Penn State University u SAD-u. Obnašala je dužnosti voditeljice Studija novinarstva i prodekanice za međunarodnu suradnju na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Bila je i članica pregovaračkog tima za pristupanje Hrvatske Europskoj Uniji i predstavnica Hrvatske u European Science Foundation. Trenutno obnaša dužnost predstojnice Odsjeka za strateško komuniciranje. Marijana je dobitnica više akademskih i profesionalnih stipendija i nagrada za svoj doprinos području kojim se bavi.

Milica Bogdanović po zanimanju je novinarka s više od deset godina radnog iskustva u medijima i civilnom sektoru. U Gongu radi na razvoju i provedbi edukacijskih aktivnosti s posebnim interesom za medijsku pismenost. Prethodno je radila u nevladinim organizacijama Institut za medije Crne Gore i Centar za demokratsku tranziciju (CDT) te u dnevnom listu Vijesti iz Podgorice. Autorica je i koautorica analiza i istraživanja o medijima. Diplomirala je novinarstvo na Fakultetu političkih znanosti u Podgorici. Ima višegodišnje iskustvo u kreiranju i provođenju edukacijskih programa za građanke i građane u području medijske i političke pismenosti.

Lucija Dumančić Jovanović radi na razvoju i provedbi Gongovih aktivnosti namijenjenih razvoju građanske pismenosti. Diplomirala je politologiju na Fakultetu političkih znanosti i Sociologiju na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Primarni interes joj je rad s mladima te edukacija nastavnika_ca u sklopu Gongove edukacije za građansku pismenost koja obuhvaća module: političke, medijske i EU pismenosti. Zajedno sa suradnicima kreirala je Gongovu školu demokracije, edukacije o populizmu i antikorupciji te razne izborne radionice. Osim kreiranja edukativnih programa, izvedba samih radionica ono je što najviše voli.

Za sva pitanja možete se obratiti Luciji Dumančić Jovanović na e-mail: edu@gong.hr ,lucija@gong.hr ili br. telefona: 01/4825 444, 091/58 47 047

Sufinancira
Europska unija

